

pa ni res. (Glej Miklosič vergl. Lautlehre str. 227. 230)^a. Tako odgovarjajo tudi Novice l. 1862 na vprašanje: „Zakaj izpuščajo tihi *e* in pišejo črko *r* kot samoglasnik“? — Da pa to ni res, in da je *r* osamel po zatrenji sprednjega ali naslednjega pravega glasnika, uči po Boppu Miklosiču nasprot A. Schleicher in to naj vsem, ki ne verjamejo, ó pri-liki skaže stric slovanski! Človek, kateri gledé na slovansko vzajemnost ni tolikanj zoper pisavo kolikanj zoper uk, bi celó po borbi, ki je vsled tega nastala v novoslovenščini (Vid. Učiteljski Tovarš 1864. Novice 1862. 1864. 1865), poredno djal z Miklosičem: „dass auch hier die einfalt (Metelko) richtiger sieht als der verstand der verständigen“!

L. 1862 piše v Novicah str. 399 Levstik naznanovaje Miklosičev staroslovenski slovar: „Miklosič vedno tudi sam še napreduje ... Vedno napredovanje kaže dušno zmožnost, ostajanje dušno medlost. Čuditi se je tedaj Metelku, da od leta 1825, kar je bil dal med ljudi svojo zares globoko premišljeno, za tiste čase jako učeno, če tudi po Dobrov-skem osnovano slovnico, potlej do smrti nej nič velicega spisal, ali vsaj spisanega popravil, pomnožil.“ — Iz doslej razkazanega je pač slehernemu očito, da Metelko nikakor ni „dušno medlel“, marveč napredoval marljivo do zadnjega če tudi bolj natihoma delovaje, in da so nasprot preresnične besede, ktere je v Drobtincah l. 1862 str. 75 pisal o njem iskreni Slomšek:

„Koliko je častiti Franc Metelko za čisto slovenščino storil, nam kaže njegova mojsterno zložena pismenost, nam pričajo Metelkove mnogoverstne zbere in dela. Tihemu potoku podoben, ki lepe senožete in ravne polja rosí, je delal Metelko do svoje sive starosti kakti naš drugi Dobrovski. Bil je Metelko ves Slovenec, in pa Dolenec. Bodi mu slava!

Spomini na Dunaj in okolico.

Pisnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalovrednega slišiš, koristi-
nogo skušaj, zapisi! — Po tej poti otmeš marsikaj
pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni
spominek po prislovcu latinskim „Littera scripta
manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Od Zidanega mosta naprej sprémľjajo popotnika namest višnjeve Save krotki valovi štajerske Savine, ob katere obrežjih se vije železnica mimo slovečih rimskih toplic (Römerbad) in mimo Laškega terga (Tüffer, stari Tiberium) proti Celji. To mesto, že o času Rimljanov stoječe pod ime-nom „Klaudia Celeja“, je tako prijetno, da zasluži za ogledovanje vsaj

pol dneva pomudbe. Kdor hoče vse Celje hkrati viditi, svetujemo mu, potruditi se na razvalino starega grada, ali pa do cerkve sv. Jožefa, odkjer se poleg razgleda na mesto odpira tudi vid v prezalo Zgornje-Savinsko dolino noter do visocih šolčbaških planin. Na daljnem popotvanju je postaja Stóre spomina vredna zaradi slovečih železnih fužin, ki se k desni v stranski dolinici vidijo; še bolj znamenita pa je zlasti za slovenskega učitelja postaja Ponkva, ker tukaj se je rodil slavnoznani knezoškof Ant. Mart. Slomšek. Z lepo ni kmali kdo tako natanko sprevidel in poznal lastnosti, zmožnosti in potrebe svojega slovenskega naroda; skoraj pa bi smel reči, da se tudi dosedaj ni kmali kdo toliko trudil za dušno omiko in plemenito povzdigo njegovo, kakor ta v svojih delih neumerljivi mož. Slomškova literarna dela prevajajo že ostali slovanski národi v svoja narečja; njegova knjiga „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“ romala je dalječ čez meje našega cesarstva; naj višja njegova ideja pa bila je ta, zjediniti vse Slovanske národe v eno duhovno truplo, ter pridobiti jih Rimu. Sicer je tudi ta slavní gospod zaradi svojega rodoljubja mogel marsikako bridko in grenko besedo preslišati; protivniki radi so ga psovali z naslovom: „der windische Bischof“; al za to se je neustrašeni mož malo brigal. Škoda, velika velika škoda, da je tako kmali mogel zapustiti narod svoj, za katerega omiko in izobraženje se je trudil do zadnjega diha svojega življenja.

Zmed daljnih postaj imenujem Pragersko, odkjer se loči, peljaje proti izhodu, ogerski oddelek, zatim pa Maribor, kjer se zopet odcepi proti zapadu Gorotansko-tirolski oddelek glavne južne železnice. Tudi sme vsaki pravi slovenski učitelj v dar prinesiti pol dneva pomudbe, da zamore obiskati grob prvega slovenskega pedagoga Slomškega, ki tu v kapelici mestnega pokopališča počiva. Nemci vedno hočejo, naj se od njih učimo; nujmo tedaj; kajti tudi oni zmed njih, ki cenijo v resnici svoje umerle učenjake, radi spoštljivo obiskujejo kraje, kjer je bival, ali pa kjer počiva kaki njihovi zaslugapolni mož. — Blizo postaje Spielfeld se skončá sedanjí slovenski Štajar; — pravimo sedanjí, — ker nam še tudi imena ob daljni železnici spričujejo, da popotujemo po krajih, ki „slišali so nekđaj otrokom Sláve“. Svet je letod in naprej proti Gradecu posebno lep, raván in odpert, in železnica gre na mnogih krajih naravnost, kakor ji bil z ravnilom potegníl čerto za tir. Za to pa po teh krajih tudi neskončno urno z hlaponi vozijo, in pred kakor si popotnik želi, je v Gradecu.

Kateri popotnik bi djal, da je vidožéljen, pa bi se vozil mimo Gradca, in se ne pomudil tu vsaj pol dneva, temu bi se smelo kar naravnost reči: Prijatelj! drugo nikar ne hodi po svetu, ampak ostani rajše doma in pri peči čépi, ker le tam je prostor za te! Kdor hoče Gradec in okolico nagloma ogledati, mu je svetovati, naj se potruđi na ondotní grad, ki se

vzdiguje ravno iz sredine mesta. Brez dvombe izvira od grada mestu imé. Iz kolodvora (ki je pa za tako veliko in imenitno mesto pač vse presiromašno pozidan) stopivšega popotnika sprejme zdajci rávna zala Anina cesta (Annenstrasse), ki je obrobljena po obeh straneh s čisto novimi, palačam enakimi poslopji. Naprej se pride v ulico, ter mimo samostana in cerkve usmiljenih bratov; kolikor dalje vender gremo, toliko bolj se nam na stavbah kaže starostni značaj. Prišedši do Mure prestopimo železno-verižni most, kar je prihajajočim iz južnih pokrajin res kaj novega. Unkraj mosta sprejme nas ozka ulica „Murgasse“, in skozi taisto pridemo kmali do lepega prostornega terga, imenovanega „Hauptwachplatz“. Kinči za sprelepi kamniti spominek, nosivši na visokem stebru kip presvete Trojice, in je baje star že blizu 250 let. Napravili so ga, če sem prav slišal, nekdanji véno-pobožni Gradčani zaradi hude kuge, ki je o taistem času po mestu hudo gospodarila. Na izhodni strani tega terga stoji tudi mestna hiša. Mimogrede naj povem, da med možmi, ki so zbirali graškim ulicam imena, sedeti so morali tudi izdelani šaljivci, zakaj ako se iz terga, o katerem ravno govorim, podati hočemo proti zapadni strani, zagazimo v same „žaklje“, kar černo na belo vidimo zapisano na zunajnih hišnih stenah imena ulic: „1., 2., 3. Sack“. Ker pa je moj pravi namen le, pokazati ptujcem bližnji pot na grad, jim povem, da naj na tergu, na katerem se ravnokar v duhu nahajamo, vprašajo po ulici „Obere Sporgasse“; konec taiste naj se okrenejo k levi, in kmali se bodo jeli pospenjati navkreber. Vtisa, ki obiskovalcu o jasnem dnevu prežine duha, dospevšemu verh stermega hóma, ne bom poskušal popisovati. Naj raji govori drugi namesto mene, česar beseda ima pač dokaj bolj veljavno tehtnost. Slavni rajni avstrijski general Welden, ki je o za Avstrijo srečnejših dnevih, kakor so sedanji, bival v Gradecu menda kot vojaški poveljnik, in je spremenil pusto-goli grajski hóm v prijetni perivoj, poznejša 1848. in 1849. leta pa z neumerljivim očetom Radecki-tom po talijanskih bojnih poljanah preumetno učil protivnike naše, kako se „žebrajo“ kozje molitvice, slavni ta razuma-polni in globokočutni general Welden je o razgledu iz Graškega grada djál (navesti hočemo originalne besede): „Wer sein Abendgebet so recht aus Herzensgrund in Andacht sprechen will, der komme hieher“!

(Prih. dalje.)

Šolsko obzorje.

S Cola pri Vipavi. Že se nam bliža mila pomlad in solnce nam iz jasnejšega neba prijetnejše žarke pošilja; dan se nam daljša, noč pa se krajša. — Tudi med ljudstvom posvetilo je solnce spoznanja, kako da so potrebne in koristne dobro vstavljene ljudske šole posamesnih občin. Vedno bolj in bolj se svet prepričuje, da je šola velik zaklad občine. Krajša se med prostim